

<http://cestovanie.sme.sk/clanok.asp?cl=1737779>

El Tajín - sídlo hromu

Mexický štát Veracruz síce nie je veľmi známy, ale ponúka turistom hneď niekoľko lákadiel. Jedným z nich je nepochybne káva, ktorá sa radí k najvyhľadávanejším v Mexiku.

Ďalšou atrakciou je najstarší mexický prístav Veracruz. Založil ho ešte v roku 1519 Hernán Cortés, ktorý odtiaľ podnikal dobyvačné výpravy do ostatných častí krajiny.

K tým najzaujímavejším však určite patrí archeologické stredisko El Tajín, ktoré leží vo vnútrozemí a je zaradené do zoznamu UNESCO.

Pyramída de los Nichos.
FOTO - TATIANA MURČOVÁ

Pyramída ako kalendár

V reči miestnych Indiánov Totonakov El Tajín znamená hrom. História mesta siaha na začiatok nášho letopočtu. Najväčší rozkvet však dosiahlo v rokoch 600 až 1200 n. l., keď bolo hlavným náboženským centrom. Prekvapujúco sa architektonicky podobá skôr na mayské stavby z južnejších častí Mexika.

K El Tajínu patria tiež ihriská pre loptové hry. Archeológovia ich napočítali spolu desať, čo je viac ako v hociktorom inom stredisku v Latinskej Amerike.

El Tajín je situovaný uprostred tropických lesov a doteraz je z veľkej časti neodkrytý. Odporúčame vyraziť hneď zrána, aby ste sa vyhli popoludňajším horúčavám. Otvorené je už od deviatej.

Dominantnou stavbou je Pirámide de los Nichos - Pyramída s výklenkami. Je to 20 metrov vysoká pyramída, charakteristická 365 oknami rozmiestnenými na siedmich stupňoch. Výskumy ukazujú, že práve túto pyramídu postavili až dodatočne ako poslednú. Jej význam bol však dôležitý v astronómii, 365 okien predstavuje 365 dní slnečného roku. Pyramída slúžila ako kalendár, kňazi každý deň presúvali ukazovateľ z jedného okna do ďalšieho. Žiaľ, na jej vrchol sa nedá vystúpiť. Čiastočne to však vynahradia výstupy na iné stavby, odkiaľ je krásny výhľad na celý areál.

Ihriská

Na juh od pyramídy sa nachádzajú ihriská pre loptové hry. Jedno z nich má na bočných stenách zvlášť zachovalé kamenné rytiny, ktoré zobrazujú obetné rituály, sprevádzajúce túto tradičnú indiánsku hru. Podobne ako pri futbale, aj tu sa používala gumová lopta. Bola však plná s priemerom 15 centimetrov a vážila približne dva kilogramy. Na rozdiel od futbalu sa mohla odrážať iba kolenami, bokmi alebo plecami. Hráči používali na všetky tieto časti tela chrániče. Ihrisko malo tvar písmena I a po oboch stranách boli stupňovité hľadiská pre kňazov a bežných divákov. Víťazom sa stalo to družstvo, ktorému sa podarilo loptu prehodiť cez otvor v kamennom kruhu. Nebolo to vôbec ľahké, pretože tento prstenec sa nachádzal vo výške asi desať metrov. Mimochodom, doteraz sa vedci hádajú, či obeťou bol víťaz, alebo porazený. Stať sa obeťou pre bohov však bolo čťou pre účastníkov hry. Trochu v pozmenenej forme sa táto hra zachovala do dnešných čias. Pod názvom La pelota Mixteca - Mixtécka lopta, sa pravidelne hráva v niektorých častiach štátu Oaxaca.

Malý El Tajín

Severnú časť strediska tvorí El Tajín Chico - Malý El Tajín. Predpokladá sa, že tu bolo administratívne a náboženské centrum mesta. Nachádzali sa tam obydlia vyššie postavených obyvateľov mesta. Zaujímavé je, že dlážka aj strechy boli z betónu. V tých časoch sa na jeho výrobu používali sopečné kamene a vápenec. Dominantnou stavbou tu je Complejo de los Columnas - Stĺpový komplex, z veľkej časti zachovalé stĺporadie. Stĺpy pôvodne podopierali betónovú strechu, neskôr však Indiáni použili tento betón ako materiál na výstavbu svojich obydlií.

Lietajúci Indiáni

A nesmieme zabudnúť ani na voladores - lietajúcich Indiánov, ktorých rodisko je práve tu. Show sa odohráva každý deň pred vstupom do areálu a nemá vyhradené časy. Vždy sa čaká na dostatok záujemcov, ktorí sa potom poskladajú na sprejité pre účinkujúcich.

Rituál patrí medzi najstaršie v Latinskej Amerike. Indiáni ho v minulosti vykonávali v presne určených dňoch a prosili ním bohov o plnosť a večný život. Zúčastňuje sa ho päť mužov, ktorí najskôr za zvuku píšťalky tancujú okolo 25 - 30 metrov vysokého dreveného stĺpu - kmeňa stromu (v súčasnosti sa väčšinou používa kovový stĺp). Potom sa vyštverajú až na jeho vrchol, kde je štvorcová plošina. Štyria z nich si omotajú okolo členku lano. Za stáleho sprievodu píšťalky sa začnú spúšťať dolu hlavou. Každý z nich spraví 13 otočiek, až kým sa nedotkne zeme. Potom piaty Indián prestane hrať a zlezie dolu.

Číslo 52 (13 otočiek x 4 muži), nepredstavuje iba počet týždňov v našom súčasnom kalendári, ale zohrávalo dôležitú úlohu aj v indiánskom meraní času. Indiáni používali dva kalendáre, slnečný rok mal 365 dní a náboženský 260 dní. Prelínali sa tak, že práve po 52 slnečných rokoch sa vrátili do spoločného počiatčného bodu.

Význam El Tajínu sa zachoval až doteraz. Každoročne v období jarnej rovnodennosti sa tam odohráva niekoľkodňový festival pôvodnej indiánskej kultúry - Cumbre Tajín. Celé stredisko je nasvietené farebnými svetlami, sú tam koncerty indiánskej hudby a ukážky kultúry a zvyklostí Totonakov. Medzi predstaveniami nechýba, samozrejme, ani tradičná loptová hra, tentoraz však bez ľudských obetí a show voladores.

SAMUEL KOVÁČ

[2. 9. 2004 18:00:00]